

HAJDU JUDIT

A szabadalmi rendszer jövője

Míg a tavalyelőtti ankét témája a 19. század végén és a 20. század elején tapasztalható hazai tudományos-technikai forradalom eredményei, a találmányok özönének az innovációs folyamatokba való sikeres beépülése voltak, a tavalyi és az ideai ankét témaválasztása egyre inkább a közelmúlt vagy akár napjaink eredményeihez kötődik. Minél újabb eredményekről beszélünk – akár mint ma is hallhattuk – a 21. század tudományáról, annál nagyobb relevanciával bír szellemi termékeink oltalom alá helyezésének a lehetősége. A technika és a tudomány területén az oltalmi formák között a legnagyobb jelentősége a szabadalmi oltalomnak van. Nem tartom ezért feleslegesnek, hogy egy kis időt szenteljünk most a szabadalmi rendszer jövőjének.

Mint tudjuk, a szabadalmi oltalom territoriális jellegű. Például Magyarország területére érvényes szabadalmat jelenleg nemzeti úton, közvetlenül a *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalához*, a SZTNH-hoz benyújtott bejelentéssel és itt lefolytatott engedélyezési eljárással vagy európai úton, az *Európai Szabadalmi Hivatalnál* lefolytatott engedélyezési eljárással lehet szerezni. Az SZTNH által engedélyezett szabadalom a megadó határozat jogerőre emelkedését követően, a megadott európai szabadalom pedig egy fordítási követelményt is magába foglaló, ún. hatályosítási eljárást követően lesz érvényes Magyarország területén. A fordítási követelményeket illetően érdemes megemlíteni, hogy mivel Magyarország csatlakozott az ún. *Londoni Megállapodáshoz*, a külföldi jogosultaknak a hatályosításkor elegendő az igénypontok magyar nyelvű fordítását benyújtaniuk, a leírás esetében pedig választhatnak, hogy azt magyar vagy angol nyelven nyújtják-e be.

A tervek szerint ezt a két lehetőséget egészítheti majd ki egy harmadik lehetőség, az egységes hatályú európai szabadalom jogintézménye.

Az egységes hatályú európai szabadalom „csomagja” a tervek szerint a következő elemekből áll:

- rendelet az egységes hatályú európai szabadalomról
- rendelet az egységes szabadalom fordítási követelményeiről
- megállapodás az Egységes Szabadalmi Bíróság (ESZB) létrehozásáról
- az EU és az Európai Szabadalmi Szervezet (ESZSZ) viszonyának rendezése

Az egységes hatályú európai szabadalomról szóló rendelet csak a fordítási rendelettel együtt léphet hatályba.

A magyar EU-elnökség idején – 2011-ben – 25 tagállam ún. „általános megközelítést” fogadott el az egységes szabadalmi oltalom létrehozásának területén egy ún. megerősített együttműködésről. A két rendeletjavaslat közül az egységes szabadalmi oltalom létrehozását szolgáló tervezet szerint az egységes hatályú európai szabadalom a megerősített együttműködésben részt vevő 25 tagállam (Spanyolország és Olaszország kivételével valamennyi EU tagállam) területén lesz hatályos. A szabadalmat e 25 tagállam összességére vonatkozóan lehet majd korlátozni, átruházni, megsemmisíteni, illetve oltalmának megszűnését megállapítani. A szabadalmas a „hagyományos” európai szabadalom megadásától számított egy hónapon belül kérheti majd az ESZH-tól, hogy az európai szabadalmat „egységes hatállyal” vegyék lajstromba.

Külön figyelmet érdemes szentelni a nyelvi kérdésekkel foglalkozó rendelet-tervezetnek. A for-

dításokat tekintve többéves átmeneti időszak is várható, amely időszakban minden szabadalmi irat kell, hogy kapjon egy angol és egy „nem angol” verziót. A nem angol verzió német és francia bejelentéseknél értelemszerűen német vagy francia nyelvű, angol nyelvű bejelentésnél pedig bármilyen EU nyelv szóba jöhet; ez várhatóan az elsőbbségi példány nyelve lesz. Emellett az Európai Szabadalmi Hivatal a Google-lal együttműködve a szabadalmi iratok gépi fordításainak elérését is lehetővé teszi. A fordítási technológia a meglévő fordítások „betanulására” épül, ezért a gyakori nyelvek esetén a gépi fordítás hamarabb fogja elérni az elfogadható minőséget. A magyar nyelv e szempontból hátrányban van, ráadásul a magyar nyelv nem sorolható a germán vagy új latin nyelvek közé, ezért nehezen jósolható meg, mikorra lesz a gépi fordítás magyar vonatkozásban is jól használható minőségű.

Az átmeneti időszak elteltével az oltalom terjedelmét meghatározó *igénypontsorozat* az ESZH három hivatalos nyelvén (angolul, franciául és németül), a leírás pedig a megadás nyelvén (angolul vagy franciául vagy németül) lesz hozzáférhető. Jogvita esetén a szabadalmasnak az egységes hatályú szabadalom teljes fordítását el kell készítenie az állítólagos bitorló lakóhelyének vagy a bitorlás helyének, illetve az eljáró bíróság székhelyének megfelelő tagállam hivatalos nyelvére.

Az egységes hatályú európai szabadalom létrehozását célzó csomag fontos része az *Egységes Szabadalmi Bíróság*. A tervek szerint ez egy szupranacionális – a részes tagállamok nemzeti bíróságainak egyes feladatait átvevő közös, nemzetközi – bírósági szervezet lesz. E bíróság kizárólagos hatáskörébe tartoznak majd az egységes szabadalmak bitorlásával és érvényességével (megsemmisítésével) kapcsolatos ügyek. A tervek szerint a Bíróság Központi divíziója Párizsban, két szaktestülete Londonban és Münchenben lesz, és Budapesten lesz az ESZH-bírák képzési központja.

Az egységes hatályú európai szabadalom megálmodói szerint egyszerűsítést és megtakarítást hoz a rendszer a használói számára. Ezt a kérdést nem árt valamelyest analitikusan szemlélnünk. A rendszer használói ugyanis nemcsak a szabadalmasok, vagyis a jogok tulajdonosai, hanem azok versenytársai is és általánosan véve maga a társadalom, a „köz”. Nézzük meg, e szereplőkre hogyan hatnak az egységes hatályú európai szabadalommal kapcsolatos elképzelések.

A szabadalmasok számára valóban valószínűsíthető egyfajta egyszerűsítés.

- 25 ország területére egyetlen hatályosítási cselekménnyel szerezhethet oltalmat, nem kell országonként eljárnia ennek érdekében.
- Nem kell a hatályosításhoz fordítást benyújtania.
- A megadást és a hatályosítást követően is egységes marad az oltalom, egy helyen – az ESZH-nál – vezetnek lajstromot, csak itt kell a fenntartási díjat megfizetnie.
- Több országra kiterjedő hatállyal pereskedhet az egységes szabadalmi bíróság előtt.

A szabadalmasok esetében bizonyos megtakarítás is valószínűsíthető.

- Magyar nyelven benyújtott európai szabadalmi bejelentés esetén meg fogják téríteni az ESZH valamelyik nyelvére való lefordítás teljes összegét.
- Elmaradnak az országonkénti hatályosítással járó költségek.
- A szabadalom 25 országban történő fenntartásának díja nem fogja meghaladni egy átlagos európai szabadalom (3-6 ország) fenntartásának költségét.
- Az ESZH előtt történő eljárás olcsóbb lesz, mint a több országban történő párhuzamos pereskedés.

Az előnyök nem feltétlenül a hazai, vagy akár az európai vállalkozások oldalán fognak jelentkezni.

- Míg 2011-ben még a háromezret sem elérő nagyságrendben szereztek hazánkra kiterjedő szabadalmat külföldiek, ez a szám az egységes szabadalom bevezetése esetén öt-tízszeresére is megnőhet, aminek a következtében a hazai vállalkozásoknak a mainál jóval több szabadalmi jogi korláttal kell számolniuk a csúcstechnológia területein.
- A fordítási költségek (és a fordítással járó jogi kockázatok) a szabadalmas helyett annak versenytársaira, illetve a közre fognak hárulni.
- A magyar műszaki nyelv el fog szegényedni (ezen a gépi fordítás lehetősége sem fog segíteni).

Talán sikerült érzékeltetnem, milyen megfontolások, aggodalmak övezik az egységes hatályú szabadalom létrehozásához vezető utat.

Köszönöm figyelmüket.

A szerző elérhetősége:

e-mail: judit.hajdu@hipo.gov.hu